

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa L. A.

przeciwko F. w W.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 stycznia 2015 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 17 stycznia 2013 r., sygn. akt XXI Pa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym,

2. przyznaje adwokatowi S. W. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w W. kwotę 900 zł (dziewięćset), powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. XXI Wydział Pracy wyrokiem z dnia 17 stycznia 2013 r. oddalił apelację powódki L. A. od wyroku Sądu Rejonowego w W. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 marca 2012 r. umarzającego postępowanie w zakresie roszczenia powódki o zasądzenie zadośćuczynienia z tytułu mobbingu ponad kwotę 25.000 zł i oddalającego powództwo przeciwko F. w

W. w pozostałym zakresie (pkt I wyroku), a także nie obciążył powódki kosztami zastępstwa prawnego strony pozwanej w instancji odwoławczej (pkt II wyroku).

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy, że w sprawie nie wykazano przesłanek zaistnienia ani stosowania mobbingu wobec powódki. W szczególności, za rzekomy mobbing Sąd nie uznał wskazanych przez powódkę okoliczności, że: „podczas jednej z lekcji emisji głosu A. M. zapytała dlaczego powódka pije napój gazowany skoro uskarża się na problemy z nadwagą; powódka była posądzana o napisanie anonimu; H. W. kierownik chóru publicznie stwierdził, że powódka nie nadaje się do pracy u pozwanego zarówno jako osoba jak i śpiewaczka i z tego powodu proponuje jej złożenie wypowiedzenia; Dyrektor Naczelny pozwanego wskazał w odpowiedzi na pismo związków zawodowych, z którego wynikało, że praca pod kierunkiem H. W. powoduje silny stres, że praca w tym zawodzie zawsze powoduje stres”. Sąd Okręgowy nie znalazł też podstaw do ustalenia, aby powódka kierowana była na przesłuchania częściej, niż inni pracownicy oraz że w trakcie przerw przebywała sama w związku z wrogą wobec niej atmosferą pracy. Sąd pierwszej instancji prawidłowo zatem wykazał, że z uwagi na zaledwie kilkukrotne incydenty ukierunkowane na postawienie powódki w relacji gorszej, niż pozostała część zespołu, wynikające zresztą w przyczyn leżących wyłącznie po stronie powódki, tj. pogorszenia jej możliwości wokalnych, nie sposób uznać, aby zachowania pracowników pozwanej nosiły znamiona mobbingu, a pozwana zobligowana była do podjęcia działań w stosunku do niedozwolonego zjawiska, które nie zaistniało. Ponadto wymienione incydenty nie miały miejsca w znacznym rozmiarze czasowym, przeto nie było podstaw do stwierdzenia uporczywości i długotrwałości ich oddziaływania na powódkę pozwaną. W okresie ośmiu miesięcy miało bowiem miejsce pięć zdarzeń, które miały być skierowane przeciwko powódce i wywołać odczucie zastraszenia, zaniżonej przydatności zawodowej, czy poniżenia i subiektywnego odczucia, że pozwana dąży do wyeliminowania jej z zespołu współpracowników. Oznaczało to, że powódka nie była się podmiotem celowego, intensywnego, długotrwałego i regularnego prześladowania ze strony pracodawcy. W konsekwencji, zbędne było przeprowadzanie dowodów z opinii biegłych z zakresu medycyny na okoliczność ustalenia czy w związku z zarzucanymi, a nie

wykazanymi przez powódkę działaniami pozwanej doszło do uszczerbku na zdrowiu. Skoro bowiem nie sposób przypisać stronie pozwanej odpowiedzialności za stan zdrowia powódki, to nie było podstaw ani potrzeby dokonywania ustaleń na okoliczność, czy w okresie zatrudnienia doznała jakiegokolwiek uszczerbku na zdrowiu wskutek mobbingu, któremu nie była poddawana.

W skardze kasacyjnej powódka zaskarżyła wyrok Sądu drugiej instancji w pkt I, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 94³ § 2 k.p. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zachowania stosowane wobec skarżącej nie miały charakteru uporczywego i długotrwałego oraz nie stanowiły mobbingu, w sytuacji, gdy przez okres co najmniej 8 miesięcy miało miejsce „kilkanaście zdarzeń” skierowanych przeciwko niej, mogących wywołać odczucie zastraszania i zaniżoną ocenę przydatności zawodowej oraz powodować jej poniżenie i odczucie, że pozwany dąży do wyeliminowania jej z zespołu współpracowników. Zarzuciła także naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 278 k.p.c. przez jego niezastosowanie i nie zasięgnięcie opinii biegłych lekarzy: chorób wewnętrznych, psychiatry oraz biegłego psychologa na okoliczność, czy u skarżącej w okresie od 2004 r. do 2009 r. wystąpił rozstrój zdrowia oraz czy przyczyny jego wystąpienia mogły być spowodowane zdarzeniami w zakładzie pracy skierowanymi przeciwko skarżącej. W tym celu konieczne było ustalenie źródła rozstroju zdrowia psychicznego skarżącej i rozmiaru doznanej przez nią krzywdy wskutek niedozwolonych zachowań wobec niej przez pracowników pracodawcy. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni art. 94³ § 2 k.p.: 1/ w zakresie interpretacji pojęć „uporczywy i długotrwały”, 2/ „w zakresie czasokresu w jakim winny mieć miejsce zachowania noszące znamiona mobbingu by można je uznać za długotrwałe oraz ilości takich zachowań w konkretnym odcinku czasu by można je uznać za uporczywe”.

W konsekwencji skarżąca wniosła o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżanej części i orzeczenie co do istoty sprawy oraz zasądzenie na jej rzecz kwoty 25.000 zł „tytułem odszkodowania” i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu na rzecz adwokata S. W., które nie zostały one uiszczone ani w części ani w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżanej części

i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu na rzecz adwokata S. W.

W odpowiedzi na skargę pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od skarżącej na rzecz pozwanej kosztów postępowania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od skarżącej na rzecz pozwanej kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do rozpoznania. Chybiony okazał się proceduralny zarzut kasacyjny naruszenia art. 278 k.p.c., ponieważ wobec wiążącego Sąd Najwyższy ustalenia, że okoliczności wskazywane przez powódkę nie nosiły znamion mobbingu (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), bezpodstawne, bezzasadne i zbędne było prowadzenie powstępowania dowodowego w zakresie wpływu niestwierdzonego mobbingu na psychiczny rozstrój zdrowia powódki. Z braku innych proceduralnych zarzutów kasacyjnych w postępowaniu kasacyjnym miarodajne było ustalenie zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że „w niniejszej sprawie nie wykazano przesłanek zaistnienia mobbingu wobec powódki”.

Sąd Najwyższy podzielił bezpodstawnie i bezzasadnie kontestowaną ocenę prawną, że zalecenie członkowi chóru picia wody zamiast soków oraz uprzedzenie, iż brak poprawy jego niedomagań lub braków wokalnych doprowadzi do rozwiązania stosunku pracy nie wykraczało poza uprawnione i uzasadnione potrzebami chóru zachowanie pracodawcy, a przeto nie nosiło znamion mobbingu. Wymienione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zachowania osób odpowiedzialnych za pracę powódki w trafnej ocenie Sądów obu instancji nie stanowiły celowego, długotrwałego, obraźliwego ani intensywnego prześladowania psychicznego powódki, ponieważ dopuszczalne jest usprawiedliwione oczekiwanie pracodawcy na poprawę budzącej zastrzeżenia sprawności wokalne artystki chóru. W rozpoznanej sprawie Sądy *meriti* prawidłowo uznały, iż zachowania pracodawcy podejmowane dla zapewnienia wymaganej sprawności wokalne oraz profesjonalnego poziomu artystycznego całego zespołu chóru nie mogły być

uznane za mobbing pracodawcy tylko dlatego, że „powódka od lat borykając się z problemami natury emocjonalnej, niemającymi związku z pracą, będąc osobą niepewna siebie - jakiegokolwiek przejawy krytyki ze strony otoczenia odbierała jako personalny atak”. Ponadto usprawiedliwiona krytyka sprawności artystki chóru podjęta w celu poprawy budzących zastrzeżenia jej niedomagań wokalnych oraz lojalne uprzedzenie o możliwości rozwiązania z nią stosunku pracy należy do uprawnień pracodawcy i nie stanowi mobbingu, który wymaga udowodnienia kwalifikowanego, bezpodstawnego, bezzasadnego, uporczywego i długotrwałego niedozwolonego nękania lub zastraszania pracownika, wywołującego u niego poczucie niesprawiedliwie zaniżonej przydatności zawodowej i podjęte w celu jego poniżenia, ośmieszenia, izolowania lub wyeliminowania z zespołu współpracowników (art. 94¹ § 1 k.p.). Wskazywane przez skarżącą okoliczności nie stanowiły tak kwalifikowanego deliktu prawa pracy, przeto bezpodstawne były jej roszczenia z tytułu miarodajnie niestwierdzonego mobbingu, którego wobec niej nie stosował pozwany pracodawca. Ponadto i w szczególności autor skargi kasacyjnej nie wskazał materiału dowodowego, z którego miało wynikać używanie wobec powódki przytaczanych w skardze negatywnych zastrzeżeń do związanego z posiadaniem psa stanu jej toalety, ani potencjalnego wpływu takich komentarzy na rzekomo niesprawiedliwie zaniżoną zawodową ocenę jej budzących zastrzeżenia niedomagań wokalnych, które mogły być objęte usprawiedliwioną krytyką pracodawcy. W takich okolicznościach sprawy nie było potrzeby wyjaśniania konstrukcyjnych elementów lub ustawowych znamion mobbingu, który według miarodajnych ustaleń zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.c.) nie został w rozpoznanej sprawie ujawniony lub udowodniony.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), odstępując wyjątkowo (art. 102 k.p.c.) od obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym tylko ze względu na jej sytuację materialną, która uzasadniała jej zwolnienie z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych oraz przyznanie pomocy prawnej z urzędu.

